

**Законодавчі ініціативи за період 1 січня – 31 січня 2023 року,
що впливають на діяльність виробників з ВДЕ**

Верховна Рада України

Закони, прийняті у першому читанні

12 січня 2023 року у першому читанні прийняті:

- **Закон про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо додаткової підтримки вітчизняної промисловості та бізнесу під час воєнного стану, реєстраційний № 8298;**
- **Закон про внесення змін до Митного кодексу України щодо додаткової підтримки вітчизняної промисловості та бізнесу під час воєнного стану, реєстраційний № 8299.**

Проектами законів передбачена низка пільг для українських підприємств, які мають сприяти відновленню їх роботи та підвищенню ділової активності, зокрема, визначається перелік обладнання та комплектуючих, зокрема, електрогенераторні установки різних типів (код УКТ ЗЕД 8502), трансформатори, частини трансформаторів, інвертори (код УКТ ЗЕД 8504, крім 8504 21 00 00, 8504 22, 8504 23 00 00, 8504 31 21 00, 8504 31 29 00, 8504 31 80 00), операції з ввезення яких на митну територію України, тимчасово, у період дії воєнного стану, звільняються від оподаткування податком на додану вартість та ввізним митом.

Таке звільнення надається за умови, що зазначені обладнання, комплектуючі:

- ввозяться на митну територію України платником податків виключно для власного виробництва на території України без права відчуження, передання в оренду, лізинг чи інше право користування третім особам раніше п'яти років з дати їх ввезення на митну територію України;
- не мають походження з країни, визнаної державою окупантом згідно із законом та/або державою-агресором щодо України згідно із законодавством, та/або не ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з окупованої території України, визначеної такою згідно із законом.

У разі відчуження, передання в оренду, лізинг чи інше право користування третім особам раніше п'яти років з дати ввезення обладнання, комплектуючих на митну територію України, чи у разі їх нецільового використання, платник податку буде зобов'язаний сплатити мито у розмірах, визначених Митним кодексом на день подання митної декларації, а також податкові зобов'язання на суму податку на додану вартість, що мала бути сплачена при ввезенні на митну територію України таких товарів, та пеню, розраховану відповідно до Податкового кодексу з дня ввезення на митну територію України до дня збільшення податкового зобов'язання.

Кім цього, змінами до Податкового кодексу України тимчасово, на період з 1 липня 2022 року по 31 грудня року, у якому припинено або скасовано воєнний або надзвичайний стан, дозволяється суб'єктам господарювання, які використовують воду для потреб гідроенергетики, не нараховувати та не сплачувати рентну плату за спеціальне використання води за фактичний обсяг води, пропущений через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електричної енергії розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації.

Зазначений проект закону може бути корисний для виробників та інвесторів у сфері ВДЕ, у яких об'єкти ВДЕ зазнали пошкоджень внаслідок військових дій та які планують їх відновлювати.

Проекти зареєстровані

27 січня 2023 року у Верховній Раді України зареєстрований проект Закону про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження», реєстраційний № 8388.

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про виконавче провадження», встановивши, що на період до припинення або скасування правового режиму воєнного стану в Україні зупиняється вчинення виконавчих дій у виконавчих провадженнях з виконання рішень та заходів примусового виконання рішень, боржниками за якими є учасники ринку електричної енергії, на які Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 62 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносупільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.

Відповідно до статті 62 Закону спеціальні обов'язки покладені:

- 1) Постановою КМУ від 5 червня 2019 р. № 483 (із подальшими змінами) на таких учасників ринку електричної енергії:
  - виробників електричної енергії (ДП НАЕК «Енергоатом», ПрАТ «Укргідроенерго»);
  - постачальників універсальних послуг;
  - **гарантованого покупця;**
  - операторів систем розподілу в частині обов'язкового придбання технологічних витрат електричної енергії;
  - постачальника «останньої надії»;
  - **оператора системи передачі** електричної енергії в частині придбання послуги із забезпечення безперебійного функціонування постачальника «останньої надії»;
- 2) Постановою КМУ від 7 липня 2022 р. № 775 на таких учасників ринку електричної енергії:
  - суб'єктів господарювання, що здійснюють експорт електроенергії до держав - членів ЄС;
  - **гарантованого покупця;**
  - **оператора системи передачі;**
  - постачальників універсальних послуг.

Кабінет Міністрів України

Прийняті рішення

Постанова КМУ від 27 січня 2023 р. № 76 «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час»

Уряд затвердив:

- Порядок бронювання військовозобов'язаних за списком військовозобов'язаних під час дії воєнного стану;
- Порядок та критерії визначення підприємств, установ і організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

Зазначені документи визначили підстави та критерії для визначення підприємств критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, що дозволяє бронювати працівників таких підприємств на період воєнного часу.

Для визначення підприємства таким, що належить до критично важливих для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, підприємство може

звернутись до центрального органу виконавчої влади за відповідною сферою управління чи галуззю національної економіки (Міненерго), або до обласної, держадміністрації, обласної, Київської та Севастопольської міських військових/військово-цивільних адміністрацій (у разі їх утворення) для визначення підприємства критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період.

У разі винесення рішення про відповідність підприємства критеріям, визначеним КМУ, і визначення його критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період орган, що прийняв таке рішення, повідомляє про це Мінекономіки та Генеральний штаб Збройних Сил (СБУ, Службу зовнішньої розвідки).

Після підтвердження статусу підприємство може звертатись до центрального органу виконавчої влади за відповідною сферою управління чи галуззю національної економіки (Міненерго), або до обласної, держадміністрації, обласної, Київської та Севастопольської міських військових/військово-цивільних адміністрацій (у разі їх утворення) зі списками військовозобов'язаних працівників, які пропонуються до бронювання на період мобілізації та на воєнний час.

При формуванні списків:

керівники підприємств та їх заступники підлягають бронюванню незалежно від військового звання, віку та військово-облікової спеціальності;

кількість працівників підприємств, які підлягають бронюванню, повинна становити 50 відсотків кількості військовозобов'язаних підприємства на дату подання списку. У разі наявності обґрунтованої потреби кількість військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню, може перевищувати 50 відсотків;

у разі, якщо підприємство внесено до переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, що затверджується Міненерго, то кількість працівників, які підлягають бронюванню, не обмежується.

Списки працівників, які підлягають бронюванню, підлягають погодженню Генеральним штабом Збройних Сил (СБУ, Службою зовнішньої розвідки) та затверджуються Мінекономіки. Мінекономіки надсилає рішення про бронювання військовозобов'язаних органам, якими подано списки. Військовозобов'язаному видається витяг із зазначеного рішення.

Зазначене рішення Уряду буде корисним для підприємств, які здійснюють або планують здійснювати бронювання військовозобов'язаних працівників, які забезпечують функціонування об'єктів ВДЕ.

Міністерство енергетики України

Проекти рішень, оприлюднені для обговорення

18 січня 2023 року оприлюднено для обговорення проект спільного наказу Міністерства енергетики України та Фонду державного майна України «Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків, завданих об'єктам енергетичної інфраструктури України внаслідок збройної агресії Російської Федерації».

Методика застосовується для визначення:

розміру реальних збитків внаслідок втрати, знищення та пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури;

потреб у витратах, необхідних для відновлення об'єктів енергетичної інфраструктури, що зазнали руйнівного впливу внаслідок збройної агресії.

Методика розроблена на підставі національних та міжнародних стандартів оцінки, а також керівних принципів Світового банку щодо оцінки збитків.

Результат оцінки застосовуватиметься для таких цілей:

- подання постраждалими заяв на компенсацію;
- подання позовів (в тому числі колективних) постраждалими до міжнародних судових інстанцій;
- подання позову Державою Україна до міжнародних судових інстанцій;
- використання у кримінальних провадженнях;
- для інших цілей.

З проектом Методики можна ознайомитись на офіційному веб-сайті Міненерго за посиланням:

https://www.mev.gov.ua/sites/default/files/2023-01/Проект%20Методики_18.01.2023.pdf

Зауваження та пропозиції до проекту Методики приймаються Міненерго протягом місяця з дати оприлюднення (до 18 лютого 2023 року).

НКРЕКП

Прийняті рішення

Постанова від 27 січня 2023 № 150 «Про внесення змін до постанови НКРЕКП від 25 лютого 2022 року № 332».

Постановою внесено зміни до постанови НКРЕКП від 25 лютого 2022 року № 332 «Про забезпечення стабільного функціонування ринку електричної енергії, у тому числі фінансового стану учасників ринку електричної енергії на період дії в Україні воєнного стану», якими змінюється порядок забезпечення учасниками ринку фінансових зобов'язань за договорами про врегулювання небалансів електричної енергії.

Фінансові зобов'язання учасника ринку за договором про врегулювання небалансів електричної енергії повинні забезпечуватись шляхом надання грошової гарантії у розмірі не менше 50 % від необхідного обсягу фінансової гарантії такого учасника ринку на торговий день d за умови забезпечення непокритою грошовою гарантією обсягу фінансової гарантії такого учасника ринку шляхом надання фінансової гарантії банку. При цьому, оператор системи передачі має право відмовити учаснику ринку у прийнятті банківської гарантії, якщо фінансова установа, що її оформила, не виконала зобов'язання за раніше виданою банківською гарантією або відображена в переліку банків, що не виконали зобов'язання, який оприлюднюється на сайті оператора системи передачі.

Зазначені положення набувають чинності 01 березня 2023 року.

Історія питання:

09 серпня 2022 року НКРЕКП власною постановою № 923 зобов'язала учасників ринку оформлювати фінансові гарантії тільки у системно важливих банках (через випадки відмови декількох банків здійснювати оплати за банківськими гарантіями, внаслідок чого перед оператором системи передачі виникли борги).

За скаргою енерготрейдера Антимонопольний комітет України на своєму засіданні 8 грудня 2022 року надав НКРЕКП рекомендації, як зазначив АМКУ, з метою встановлення конкурентних відносин під час надання банківських гарантій у сфері врегулювання небалансів електричної енергії. Натомість АМКУ був запропонований ще більш «важкий» варіант для учасників ринку, який реалізований НКРЕКП через прийняття вище викладеної постанови від 27 січня 2023 № 150. Очевидним наслідком прийняття такого рішення може бути нездатність виконання вимог з гарантування дрібними та середніми учасниками ринку, ліквідації дрібних та середніх балансуючих груп та, як наслідок, до наступної монополізації ринку великими учасниками.

Зазначена постанова буде корисною для виробників ВДЕ, які здійснюють продаж електричної енергії на ринку самостійно або планують вийти з балансуючої групи Гарантованого покупця з метою самостійної роботи на ринку.

Постанова від 17 січня 2023 року № 109 «Про затвердження Змін до Правил ринку».

Постановою затверджені зміни до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, що стосуються:

- запровадження нових термінів «поточна заборгованість постачальника послуг з балансування/ сторони відповідальної за баланс (далі - ППБ/СВБ)», «прострочена заборгованість ППБ/СВБ», «рахунок ескроу ППБ/СВБ» ;
- запровадження механізму здійснення розрахунків на балансуючому ринку за допомогою рахунків ескроу;
- уточнення умов набуття учасниками ринку статусу «Переддефолтний» та заходів, що вживаються Адміністратором розрахунків по відношенню до учасників ринку, які мають статус «Переддефолтний» та «Дефолтний» з урахуванням використання рахунків ескроу для розрахунків на балансуючому ринку;
- оновлення формули та порядку розрахунку максимального обсягу продажу на РДН для СВБ;
- визначення вичерпного переліку інформації, що має міститися в декадних, місячних звітах, звітах про коригування та позапланових звітах;
- удосконалено процедуру коригування у випадку надання постачальниками послуг комерційного обліку оновлених сертифікованих даних комерційного обліку адміністратору комерційного обліку;
- уточнення строків формування звітів для ППБ та СВБ, актів купівлі-продажу електричної енергії для врегулювання небалансів та балансуючої електричної енергії та актів коригування;
- передбачення права учасника ринку на повернення вільних від зобов'язань коштів з рахунку ескроу такого учасника ринку.

Зазначена постанова буде корисною для виробників ВДЕ, які здійснюють продаж електричної енергії на ринку самостійно або планують вийти з балансуючої групи Гарантованого покупця з метою самостійної роботи на ринку.

Постанова від 17 січня 2023 року № 68 «Про затвердження Змін до Кодексу системи передачі».

Постановою затверджені зміни до Кодексу системи передачі, затвердженого постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 309, що стосуються:

- приведення термінології та положень Кодексу у відповідність до вимог європейської нормативно-правової бази у сфері електроенергетики;

- актуалізації положень Кодексу в частині унормування порядку організації приєднання до системи передачі у разі зміни Замовника (сторони договору) або зміни (за ініціативою Замовника) комплексу умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта Замовника, визначених у технічних умовах на приєднання;
- врегулювання вимог щодо якості надання послуг з передачі електричної енергії;
- виключення окремих положень Кодексу у зв'язку з припиненням дії Угоди між урядами України та російської федерації про заходи щодо забезпечення паралельної роботи ОЕС України та енергосистеми російської федерації, а також у зв'язку із синхронізацією ОЕС України з енергосистемою Континентальної Європи ENTSO-E, тощо.

Проекти рішень, оприлюднені для обговорення

27 січня 2023 року оприлюднено для обговорення проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до постанови НКРЕКП від 26 квітня 2019 року № 641».

Зміни до постанови НКРЕКП від 26 квітня 2019 року № 641 розроблені відповідно до Закону України від 29 липня 2022 року № 2479-IX, яким внесені зміни до статті 71 Закону України «Про ринок електричної енергії», що урегульовують вихід з балансуєчої групи Гарантованого покупця виробників ВДЕ шляхом призупинення дії договору, укладеного такими виробниками з Гарантованим покупцем (без його розірвання).

Проектом постанови пропонуються зміни до Порядку купівлі гарантованим покупцем електричної енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, якими:

визначається процедура укладення з Гарантованим покупцем додаткової угоди про призупинення дії договору купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом з метою виходу виробника з балансуєчої групи Гарантованого покупця або виключення виробником з балансуєчої групи своїх об'єктів ВДЕ. При цьому, при виключенні виробником з балансуєчої групи Гарантованого покупця окремого об'єкту (об'єктів) ВДЕ дія договору з Гарантованим покупцем призупиняється в цілому;

визначається процедура укладення з Гарантованим покупцем додаткової угоди про поновлення дії договору купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом з метою повернення до балансуєчої групи Гарантованого покупця виробника або повторне включення виробником окремих своїх об'єктів до балансуєчої групи Гарантованого покупця;

пропонується урегулювати питання виключення з балансуєчої групи Гарантованого покупця об'єкту виробника у разі, якщо такий об'єкт не може здійснювати відпуск електричної енергії з технічних причин, та закупівлі виробником електричної енергії для власних потреб такого об'єкту.

Крім зазначених змін пропонуються для обговорення проекти типової форми угоди про призупинення дії договору купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом та угоди про поновлення дії цього договору.

З проектом постанови НКРЕКП можна ознайомитись на офіційному веб-сайті Регулятора за посиланням:

<https://www.nerc.gov.ua/news/oprilyudnyuyetsya-proyekt-postanovi-zmini-do-normativno-pravovih-aktiv-shcho-regulyuyut-diyalnist-garantovanogo-pokupcyu-ta-kupivli-elektrichnoyi-energiyi-za-zelenim-tarifom>

Зауваження та пропозиції до проекту постанови можна надсилати НКРЕКП до 13 лютого 2023 року.